

Mõeldes Eesti Vabariik 100. juubeliaastale

Vestlus Evi Zirnaskiga, Laeva valla aukodanikuga 2017

24. veebruaril tähistasime Eesti Vabariigi 99. aastapäeva. Aprilli keskpaigas möödub 100 aastat päevast, mil eestlaste asuavad said ühendatud ning tekkis meie riigi kontuur. Avaürituseks on Eesti 100 meeskond korraldanud rahvamatka (16.04). Matk toimus endisaegsel kubermangupiiril, sümboliseelt see piir üheskoos ka kustuti (ev100.ee).

Kingitusi ja suurritusi juubeliaastaks plaanitakse nii maakondades kui ka üleriigiliselt. Näiteks valmib film A. H. Tammsaare "Tõde ja õigus" I osa ainetel. Viljandimaal esietendub aga ajaloolis-epiline suveetendus "Lembitu – kuningas ilma kuningriigita".

Meie vallas tunnustati tänukirjadega mitmeid aktiivseid ja toredaid kodanikke. Valla aukodaniku tiitli pälvis Evi Zirnask, rahvatantsija, kultuuriürituste ja loendamatu reisi organiseerija (viimase reisi korraldas Evi 89-aastasena). Tegemist on tõeliselt elurõõmsa naisega, kolme lapse emaga, 9 lapselapse vanaemaga ja 14 lapse vanavanaemaga.

Vestlesime Eviga tema fotoalbumid sirvides. Evi Zirnaski lapsepõlve ja noorusaja meenutused peegeldavad väga ilmekalt ka Eesti riigi saatust erinevatel aastakümnetel.

Evi emapoolne suguvõsa on pärit äringkondadest. Ema onu oli kuulus ärimees Tõnis Lepik Tartust, tema nime kannab ka hinnatud kruntide poolest kuulus Lepiku tänav Supilinnas. Ema isa ja ema pidasid Piknurmest kõrtsi ja hiljem Nõos kirikumõista suurt aeda.

Isa suguvõsa mitmed põlved on elupõlised talupidajad Laeva valla Märdi talus. Kui isa päris suurema osa talust, plaaniti suuri ümberehitusi, aga sõda tuli vahele.

Evi: "Elasime kesklinnas, seal, kus hetkel asub uhke kaubanduskeskus Kvartal. Meie maja hävis sõjas. Ma pean ütleva, et praegusega võrreldes, sõjaeelse Eesti ajal, oli elu ikka täiesti midagi muud. Elu oli hea. Taludest saadeti ekspordit võid, mune, liha. Mäletan, et 1 sendi eest käisime lastena komme ostmas ja siiani on mees imehea suur kompviek "Tilk piima", mis maksis 10 senti."

Evi meenutab: "Seda mäletan, et sõjaeelse Eesti ajal kutsuti inimesi talu nime jär-

Laeva valla aukodanik 2017 Evi Zirnask Foto: Arvet Suvi

Laeva valla aukodaniku tiitli annavad Evi Zirnaskile üle volikogu esimees Külli Suvi ja vallavanem Aare Olgo Foto: Arvet Suvi

gi. Näiteks Lübecki tüdrukud, Mällo poisid, Truusa Endel jne. Vanaisa Aadu Tiidor oli aga agar seltskonnategelane ja osales Laeva seltsimaja ehitamisel. Ta mängis ka orkestris. Ka minu vanemad olid suured isetegevuslased, ikka oli vaja kõigest osa võtta".

Milline oli koolielu?

E.Z.: „Tartus käisime õega tütarlaste gümnaasiumis (hetkel Miina Härma Gümnaasium). Ma ei mäleta, et meil oleks olnud kiusamisi või solvamisi. Klassis käis erinevast rahvusest tüdrukuid, 5 juuditari, sakslanna, venelanna. Suurimad sõbrannad olidki just sakslanna ja juuditari. Kõik saime väga hästi läbi. Õpetajate poole pöördusime perekonnanime pidi, sellele lisandus „preili“ või „proua“, „härä“. Kõiki õpetajaid tervitasime reveransiga. Kord oli

väga kõva. Koolivorm ja müts olid kohustuslikud. Minul ei ole klassikokkutulekuid olnud, meid on ju nii vähe, kõik panid ju minema (põgenesid Nõukogude võimu eest Rootsi ja Kanadasse). Meil oli ju palju riigiametnike ja vabrikantide tütreid koolis“.

Ja Evi jätkab: „Õega käisime klaveritundides, kuni ma ükskord tunnistasin, et mind klaver ei huvita. Istusin tundide ajal kinos (naerab – toim). Õde pidi seni ootama, kuni seanss läbi sai, et saaksime koos koju minna. Siis pandi mind aga tantsukooli ja sealt ma ei puudunud mitte üks kord“.

„Nüüd kardetakse usku, aga meil oli aulas orel ja esmaspäeviti oli alati jutlus ning laulsime kirikulaule. Juuditari ja teise usu tunnistajad olid sellest vabastatud“.

Avame uue fotoalbumi ja jätkame juttu: „Minul oli õnnelik lapsepõlv. Raskused hakkasid siis, kui ma abiellusin. Käte tasus see, et osalesin 16-aastasena noorteorganisatsiooni korraldatud reisel Saksamaale“ (Saksa okupatsiooni ajal – toim.).

Samal ajal elas Evi üle ka Darmstadtis pommitamise. „Tead, ilma, et ma oleksin tahtnud, ma värisin üle keha. Üks vanem mees seal keldris õpetas: „Seda pommi ei ole vaja karta, mida sa kuuled, see läheb kaugemale, vingub. See pomm, mis peale tuleb, see on vaikne“.“

NKVD-s süüdistati Evi Zirnaskit selle reisi eest Saksamaale (Nõukogude okupatsiooni ajal – toim).

„Mu kaaslased võeti juba kinni, mina varjasin ennast aasta aega Viljandis. Koduste-

le ei ütelnud ma toona ühtegi sõna, naasin alles siis, kui õega juhuslikult Viljandi tänavatel kohtusime ja koduigatsus liiga suureks läks. Nii kui Tartusse tagasi tulim, läksin tädi poole ja paari tunni pärast saadi mind ka kätte. Keegi oli näinud.“

Ülekuulamise toimusid kurikuulsates KGB keldrites Riia mäel, Evi meenutab, et nüüd KGB kongide muuseumis käies avastas ta, et tema toonase kongi aken on kinni müüritud.

Partei tagakiusamise tõttu oli Evil väga raske tööd leida. Hiljem oli juba lihtsam, siis pidi lihtsalt pingutama. „Me ei võinud mehega endale enam ühtegi viga lubada,“ võtab aukodanik oma karjääri Nõukogude Liidus kokku.

„Reisimine on mul aga alati veres olnud. Juba Vene ajal sain tutvustega tuusikuid, käisin Tšehhis, Saksamaal, Soomes, Jugoslaavias jm. Ma olen Euroopa risti-põiki läbi käinud. Mu Jumal, kõiki asju on elus nähtud...“

Korraldasid ka palju üritusi, ürituste päevik annab kultuurimajale silmad ette.

„Klubijuhatajana korraldasin palju teatrikülastusi, oli palju tantsuõhtuid. Vanemuse administraatorile viisime metskonnast paar ruumimeetrit küttepuid ning mil iganes vaja, kohe saime piisavalt pileteid. Meil oli tantsupidudel oma orkester, 11 meest mängisid alati!“

nägu naerule, muiates jutustab ta:

„Pidusid tegime palju, ka näidendeid. Ükskord, mäletan, mängisime Vilde lugu „Kui unenäod täide lähevad“. Saime väga kiita, aga esikohta ei saanud, sest Vilde ei olnud Nõukogude kirjanik. Sama tükki mängisime valimiste päeval Laeva rahvamajas. Meil oli rekvisiidiks väga logu laud, selle taga pidid mehed etenuses jooma. Kuna peremeest mängis metsapunkti juhataja, kes nõustus jooma ainult puhas konjakit, siis oli laual ka õige mark. Etenduses liikus laud aga nii õnnelt, et pudel läks ümber. Kui kiiresti mehed selle järele haarasid! (naerab – toim). Ma arvasin, et nüüd lendavad koos kõige lauaga saali. Pärast esimese rea publiku kommenteeris, et „nii hea konjaki lõhn levis saalis“. (naerab südamest – toim).

Meil olid alati laud lookas ja mäletan, Pärna Märti pidime koju viima, vana Merzin kukkus kord laua alla. Rahvas tantsis hommikuni!

Vestlesime Eviga õige mitu tundi ja Evi Zirnaskil on tuline õigus – tema eluloost saaks põneva filmistsenaariumi. Kõige enam torkas silma, et Evis on säilinud elujaatav suhtumine ja optimism. Meil kõigil on temalt mõndagi õppida.

|| Evi Zirnaskiga vestles Ilona Piirimägi

Evi Zirnaskil läheb korraga

Laeva valla tänukirjad pälvistid:

Ago Vooremäe, aktiivne osaleja Laeva valla elus ja edukas õpilaste juhendaja kabevõistlustel

Elvi Kuha, kauaaegne Laeva valla kodanike tervisehoidja

Tene Tafitšuk, kauaaegne Laeva valla kodanike tervisehoidja

Merike Veemaa, aktiivne Laeva valla eakate ettevõtmiste juhendaja

Gerda Lugus, aktiivne kodanikualgatuse teostaja

Kadri Mets, noor ja uuenduslik ettevõtja, kes väärtustab kohalikku toitu ja loodust

Kadri Ala, panuse eest Laeva valla korraaitsele

Kadi Kuk, panuse eest valla arengu edendamisel ja haldusreformi elluviimisel

Vallavanema veerg

Aare Olgo
Laeva vallavanem

Laeva vallavanema Eesti vabariigi 99. aastapäeva kõne

Juhan Smuuli näidendis laeva Fortuuna kaptenist Kihnu Jõnnist on tegelaseks ka Ajalooline Tõde.

Küllap on Ajaloolise Tõde otsimine igavesti kestev protsess nagu Tallinna linna ehitaminegi Ülemiste vanakese kartuses. 99. sünnipäeva tähistavas vabas Eestis võime aga ajaloolist tõde vabalt kuulutada, tema ees väarikalt kummardada.

Eestimaa ajaloo oli oluline aasta ka 1874. Carl Robert Jakobson korraldas siis Kurgjas esimese Eesti künnivõistluse, hakati välja andma Eesti Kirjameeste Seltsi aastaraamatut, mida peetakse Eesti esimeseks teaduspeerioidika väljaandeks. Samal aastal loodi ka Laeva vald.

Laeva valla igapäevaelu jättis oma jälje Vabadussõda. Ajaloolane Hillar Palamets kirjutab raamatus Eesti Vabadussõda, et Käreveres ühinesid Julius Kuperjanovi partisanialgaga paarkümmend vintpüssidega koolipoissi.

Eesti Vabariigi esimesel iseseisvusperioodil oli Laeva vald tugeva edulooga põllumajandus ja tööstuspiirkond. Siin asusid Birk & Ko jahuveski, Kärevere lauatehas, telliskivitehas, kus tehtud tellistest ehitati ka Laeva koolimaja. Kuulsat Laeva rätsepat Elmar Jakobit kutsusid peremehed-perenaised koos õmblusmasinaga oma kodusesse õmblema. Sarnaselt praeguse ajaga vajati maale haritud mehi. 1930. aasta Postimehes on kuulutus, et Laeva kool vajab meesõpetajat. Kogu minu lugupidamise juures õrnema soo vastu, võiks selline kuulutus ka praegu ilmuda.

Laeva kandi rahvas andis panuse ka Eesti taasiseseisvumisel. Siinseid tegusaid inimesi kuulus Eestimaa Rahvarindesse, Eesti Komiteesse, osales Balti Ketis ja ehk kaitses 1991. aasta augustiputši ajal ka raadio- ja telemaja. 1992. aastal kutsus toonane peaminister oma valitsusse põllumajandusministriks Laeva katsesovhoosi direktori Aavo Mölder. See oli valitsus, mis kehtestas Eesti krooni ja valmistas ette taasiseseisva Eesti esimesed riigikogu valmimised.

Nutikad Laeva ettevõtjad on osanud ühendada majandustegevuse ja kultuuri. Pärast Maarja Liis Ilusa ja Ivo Linna edu Eurovisioonil hakati Laeva meiereis valmistama Maarja-Liisi jogurtit ja Iffi keefiri.

Küllap saab tänases Laeva vallas rakendada veel mõndagi ideed ettevõtluse edendamiseks. Miks ei võiks äriprojektikeskseks saada meie valla tunnusmari jõhvikas, mille tervislikku toimet organismile on kiitnud mu hea sõber, tunnustatud tohter, Jõgeva haigla peaarst, doktor Peep Põdder.

Laeva vallas elab palju heasüdamlikke, töökaid ja abivalmis inimesi. Olles teist perioodi Laeva vallavanem, ammutan nendelt positiivset energiat, mida viin koju kaasa oma pereliikmetele ja sõpradele. Kui ma vahepealsel ajal Jõgeval töötasin, ütlesid mu sõbrad ikka, et kui jutt läheb Laeva peale, lõovad mul silmad särama.

Tarkust, taiplikust ja järjekindlust läheb tänasel Laeva valla rahval lähitulevikus rohkemgi vaja. Haldusreformi käigus on tänane vald otsustanud ühineda Tartu valla ja Piirisaare vallaga. Meiega liidetakse ka Tabivere vald. Nüüd on meil siis ka oma saar ja miks ei võiks see mõnda hakkajat laevalast inspireerida laevaomanikuks hakkamisel.

Ka valdade ühinemisel jääb kohalik kogukond samaks ja säilivad ka meie suuremad väärtused. Inimestel on võimalus heade mõtete ja tublide tegudega tõestada oma kodukoha elujõudu.

Elagu uutele väljakutsetele julgelt vastu minev Laeva vald.
Elagu Eesti!

Laeva vallas elab 2017. a aprilli alguse seisuga 755 registreeritud elanikku.

Võrreldes 2016. aastaga on meie vallas inimesi vähemaks jäänud (2016. a detsembris oli elanikke 759).

Valda registreerus 2016. aasta jooksul 16 inimest (6 naist ja 10 meest) ning lahkus 26 (naisi 12 ja mehi 14) elanikku.

Laeva valla siseselt registreeriti ümber 8 elanikku.

Meie vallas sündis 2016. aastal rahvastikuregistri andmetel 7 last, neist 5 poissi ja 2 tüdrukut.

Igaveseks lahkus meie hulgast 3 meest.

Pilguheit Tartu Tehnika ASi tegemistele AS Tartu Tehnika juhi Priit Raidveega vestlesid Laeva valla- vanem Aare Olgo ja kultuurimaja juhataja Ilona Piirimägi

Räägime ettevõtja tööst ja tegemistest, mis puudutavad Laeva valla. AS PK Oliver on küll soomlastele müüdnud, ent Priit Raidvee esindab seda ettevõtet ja on jätkuvalt nende tegevusega kursis. Teiseks on ettevõtjal Laeva valla registreeritud ettevõtte AS Tartu Tehnika. Peale selle kasvatab ettevõtja Nõo vallas ja Palu-pera vallas lihavesi. PK Oliver on puidettevõtte ja AS Tartu Tehnika tegeleb põllumajandusega.

Kuidas ettevõtja üldse Laeva valla seotud on?

Priit Raidvee: „Mina olen lõpetanud Tihemetsa tehnikumi masinisti-traktorist erialal. EPA-s käisin ka, diplomini sain kätte – tundides ei käinud. Laeva sattusin nii, et EPA õppisin mehhaniseerimist, Kaido Parv õppis metsandust. Lugesime ajalehest, et Laeva sohvooisi pankrotipesas müüdi objekte. Nii ostsid põllumajanduse mehhaniseerimise tudeng ja metsandustudeng ära 1991. (või oli see 1992. aastal) Laeva pankrotis olnud saetööstuse.“

Ettevõtja meenutab: „Mina olin EPA viimasel kursusel, toona 25-aastane. Seega olen siin 25 aastat ettevõtluses olnud. Arendasime saetööstust 20 aastat, siis tulid suure kapitaliga ettevõtte konkurentideks ja olime sunnitud lõpetama. Hakkasime tegelema hakkepuidu tootmisega, 15 aastat oleme sellega tegelema ja PK Oliver on selles valdkonnas Baltikumi suurim.“

Räägime põllumajandusest ...

Priit Raidvee: „Põlde harivad AS Tartu Tehnika ja Laeva Põld OÜ. Tartu Tehnika kasvatab tavateravilja. Laeva Põld kasvatab maheteravilja. Laeva Põld on omakorda Wiru Vili asutajaliige, see ekspordib maheteravilja. Tavavilja kasvatan 200 hektaril, mahevilja on aga 2600 hektarit, nii Laeva kui ka Tabivere ja Tartu vallas.“

See näitab ilmekalt, et ettevõtlus ei tunne piire ja Priit Raidvee hinnangul on nende kolme valla ühinemine üheks omavalitsuseks igati tervitatav.

Ärimees seletab: „Vilja osas on tasuvamad kultuurid: nisu, raps, hernes, uba. Külvikorras peab olema võimalikult palju kultuure ja võrdset. Maheviljas on tasuvad rüps, rukkis, kaer, hernes ja uba. Maherüps läheb õliks (100% ekspordit). Külvikorras on suurusjärgk nii, et 50% on kultuuri all ja 50% on ristiku ja heinasegu all.“

Aga kuidas läheb hakkepuidu tootmisest?

„PK Oliveri tegevus on hakkepuidu tootmine kõigis kolmes Balti riigis, turg on sama. Eksporditakse ka Soome ja Rootsi. 600 000 kuubist hakkest 300 000 kuubi müüakse Eestis, teine pool läheb ekspordit. Oma teede ja põldude äärsed kraavid hoiame võsast puhtad, kuna nüüd on giljotiini soetatud.“

Tartu Tehnika on tegelema mitmel aastal ka valla teedel talvise teehooldusega. Tööjõudu vajab ettevõtte suurusjärgus 1 inimene 500 ha peale, 3000 hektari peale on palgatud 6 töölit. Ettevõtja jätkab: „Elu on muutunud, kui vanasti oli Laeva sohvooisis 2000 hektarit ja 100 töölit, siis nüüd on 3000 hektaril 6 töölit, nii palju on masinad läinud võimsamaks ja suutlikumaks.“

Kas põlde saab siis äpid kaudu hallata?

PR: „Ütleme nii, et programmid on välja töötatud ja neid täiendatakse. Viljavahetust teevad äpid, palkade rehendamise teevad äpid, traktori roolis peavad täna veel olema inimesed. Kuigi – juba areneb tehnika sinna suunas, et kui teed oleksid ka minu omad, siis ma saaksin traktoristideta ka tööd teha.“

Laeva Põllu mehed vasakult paremale: Kalle Taal, Priit Raidvee, Erik Orion, Reigo Sepp, Rainis Kuiv, Erich Kuiv, Olev Nael, Janno Sikk, Hillart Mäesepp, Einar Pallas. Kümnest mehest seitse elavad Laeva vallas.

Koit Märtin, PK Oliveri juhataja asetäitja (Siniküla):

„PK Oliveri ja Laeva Põllu vaheline koostöö klapib. Mina annan neile mehi suveks tööle ja nemad annavad mulle töötajaid talvel.“

PK Oliveri töölisel hakkepuidu tegemast

Kuna põllumajanduses on töö hooajaline, siis on ettevõtte leidnud lahenduse töötajaskonnale. Personal töötab nii hakkepuidu tootmises kui ka põllumajanduses. Hakkepuidu tootetakse talvel ja meeskond on suunatud oktoobrist märtsini metsa. Kevadest sügiseni on meeskond põllul.

„Teeme koostööd Vilkest OÜga ja Portaaliiga, kes siis pakuvad meesetele talvel tööd,“ seletab ettevõtja.

Meeste palgad on suurusjärgus 1000–2000 eurot netos. Enamik meestest on Laeva valla elanikud, vaid üks mees käib Ilmatsalust.

Firmajuht analüüsib tulevikku: „Põllumajanduses näen firma arengusuunaks loomakasvatust, on tehtud laudakompleksi ehitusluba. Kümneaasta perspektiivis on plaanid seal suunas, realiseeruda saab see kõik siis, kui tõuseb liha ja piima hind.“

Kuidas toetab ettevõtlust riik?

„Riigile ei ole midagi ette heita, kaks aastat ei makstud top-upi. Alates 2017. aastast asutakse seda maksma ja mina olen rahul. Kes nüüd ka rahul ei ole – lõpetagu ära!“

Top-up on põllumehele 2006. ja 2008. a külvipiina alusel makstav toetus hektari peale.

PR: „Agronoom teeb koostööd kõigi mesinikega selles ulatuses, kus kasvab tavavilja. Enamasti tegelemahepõllumajandusega ja seal ei ole nagunii murke. Kasutan põllumajandusameti laboris mahetootmises lubatud preparaate, toorained on vetikalalus, meresoolad, sõnnik ja

põlevkivituhk ja need on loodusele ohutud.“

Maheteravilja ja tavateravilja hinnavahe on suurusjärgus peaaegu 2 korda.

„Tavavilja hind on börsikaup, aga mahevilja hind kujuneb nõudmise-pakkumise suhtes. Kulutused mahepõllul on poole väiksemad, aga saak on ka 3 korda väiksem“ seletab Raidvee. Wiru Vili ekspordib mahevilja. 2015. a suunati 95% ekspordit, 2016. a ostis aga Tartu Mill 3000 tonni mahekaera ja tegi mahekaerahelbeid.

Milline on siis üldine olukord Laeva valla ettevõtluses?

PR: „Üldiselt tuleb nentida, et Laeva valla ettevõtteid on jäänud väiksemaks, ettevõtteid väljuvad oma äridest. See on tingitud sellest, et ettevõtteid on liiga väikesed, et turul läbi lüüa. Teine põhjus on selles, et ettevõtte on maha müüdnud, et lõpuks natuke ne ka puhata. Minu firmas on olukord selline, et põllumajanduses võtab 1. juunil juhtimise üle minu kasupoeg Kalle Taal, ise jään nõukogusse. Ta lõpetab agronoomia teaduskonna. Minu ettevõtte ei ole müügiks, töökohad jätan ka kõik koos siia valda alles.“

Olete ka Laeva kultuuriseltsi asutajaliige.

PR: „MTÜ Laeva Kultuuriselts seob ettevõtjaid, kes on liikmed. Eks neid projekte on üsna mitmeid, mis me teinud oleme. Suuremad on spordiplatsi oma ja olen nüüd ka avalikult lubanud, et ettevõtjad rekonstrueerivad Laeva spordiplatsi juunis – kas siis oma lastelastele või Laeva lastele. Kaks korda nädalas käivad ettevõtjad Laeva spordihoones sportimas. Pool on sportimine ja teine pool on kokkusaamine-suhtlemine.“

Ettevõtjate vahelist sõprust ja suhtlemist peab Raidvee oluliseks.

Olete ka vallavolikogusse kuulunud.

PR: „Vallavolikogusse olen kuulunud kahel korral. Seal on meelde jäänud see, et suured otsused on ikka tehtud õigesti – teed on sõidetavad, sotsiaal-maja on praktiliselt valmis, ujumiskoht on tehtud, need on väga kõvad plusid! Sportimisvõimalused on väikese valla kohta väga head. Mida see vald veel saab teha? Tee ääred on ka korras. Tänu Virve Tammele on raamatukogu korras.“

Nende sõnadega võtab ettevõtja olukorra kokku.

Edu ettevõtluses!

Ado Tallid peavad sünnipäeva

Ado talli õpilased võistlemas Foto Triin Vahimets

Ado Tallid tähistavad tänavu 15. sünnipäeva. Selle puhul toimuvad ka juubelivõistlused. Küsimise Ado Tallide eestvedajalt Triin Vahimetsalt Ado Tallide tööde-tegemiste kohta.

Kuidas sündis idee luua Laeva külla Ado Tallid ja pühendada hobustele?

Olen tegelenud ratsutamise ja hobustega alates aastast 1994, alustades Ihaste tallides. Aastatega sai läbi käidud kõik Tartumaa ümbruses olevad tallid. Alati oli soov muretseda oma isiklik tall, kus ise otsustada ja majandada. Ado talu tundus meile väga sobilik, kuna siin olid olemas juba hooned ja piisavalt maad hobuste jaoks. Otsustamisega oli väga kiire- oma talli ostmise soov

oli väga suur – seega teisi kohti enam otsima ei hakanudki.

Mitu hobust alaliselt Ado Tallides paiknevad ja millist tõugu loomad on?

Ado tallis elab kokku 30 hobust ja poni. Kümme neist on üürnikud. Meie kasvatatud hobustest on suurem osa Eesti sporthobused ja Eesti sportponid.

Milline on ratsaspordi hetkeseis Eestis? Aprillis toimuvad ju ka meistri-võistlused.

Ratsaspordi Liidu kodulehel on kirjas, et populaarseim on endiselt takistussõit, millele järgnevad koolisõit, kestvusratsutamine, kolmevõistlus ja rakendisport. 2016. aasta lõpus oli registreeritud peaaegu 1800 ratsasport-

last ja 3800 hobust, kes on tänavusel hooajal teinud umbes 16 700 starti. Seda on 1000 starti rohkem kui näiteks 2015. aastal.

Kas Laeva on Ado tallide jaoks sobiv koht?

Laeva on Ado talli õpilaste jaoks Tartust veidi liiga kaugel. Siiski on lapsed ja lapsevanemad väga tublid, vanemad toovad õpilasi treeningutesse väga regulaarselt nädalast nädalasse. Laeva külast käib kahjuks ratsutajaid liiga vähe. Hobuste jaoks on Laeva ja Ado tallid väga mõnus koht, kuna neil on hetkel veel palju ruumi õues olemiseks ja liikumiseks.

Millised tiitlid on Teil ratsutamises, millised on Ado kasvandikel?

Olen EKR-3 taseme treener, töötasin Hakan Wahlmani koolisõidu talis Soomes (2002–2003), Gumbölen ratsastuskeskuses (2003–2004), Lounaisrannikon Ratsastuskoulu (2007–2008). Alates aastast 2004 töötan OÜ Ado Talli juhatajana ja algajate treenerina.

Parimad sportgruppi õpilased meie tallis on järgmised: Merilin Luik (poniklassi Eesti meistri-võistlustel pronksmedal), Eleanora Aunap (osalenud lasteklassi EMV, 6. koht), Mari-Liis Rammi, Kristin Prei, Kertu Kütt ja Kirke Kütt (väga head tulemused väiksematel võistlustel).

Palju õnne teile ja edu võistlustel!

Küsitles Ilona Piirimägi

Vallavolikogus otsustati

Ülevaade vallavolikogu istungitest

- anti nõusolek AS Emajõe Veevärk aktsionäride osalusproportsioonide korrastamiseks;
- lõpetati liisingleping ja otsustati mahtuniversaali välja ostmise;
- anti luba riigihanke väljakuulutamiseks väikebussi soetamiseks
- otsustuskorras võõrandati Sinikülalt üks korter;
- lubati OÜ Oja ja Pedjale ja FIE Lii Uibonurmele viieks aastaks vallavara kasutusse andmine.

Kadri Linamägi
volikogu metoodik

Midagi uut raamatukogust

Kallid kogukonnakaaslased!

Annan teile teada, et võtsin täiesti vabatahtlikult enda kanda tähtsa rolli – koostan Laeva topoteeki. Kuna olen ligi 25 aastat kogunud fotosid ja artikleid meie valla kohta, siis materjali on küllaga. Töö on aeganõudev, kuid huvitav. Kui valmis saab (lepingu järgi on valmimistähtaeg hiljemalt 30. nov 2018), kutsume teid kõiki avamisele, kus saate teada, kuidas külastada topoteeki.

Mis on topoteek?

Rahvusrhiivi ajaveeb vastab: See on kogukonna (küla, vald, selts vm) koostatav ja hallatav paikkondlik veeb, teisisõnu ühisloome platvorm, mis annab ligipääsu kogukondade digiteeritud ajaloolikatele. Eesti esimese topoteegi eestvedaja, Uhtna raamatukogu direktor Inge Pikkoja, on nimetanud topoteeki külamuuseumiks, mida saab igal üks oma kodus külastada.

Topoteek väärtustab erakogudes leiduvat fotopärandit ja aitab huvilistel oma pärandit tutvustada teistele sarnaste huvidega inimestele ja kogukondadele.

Mida saab topoteeki lisada?

Topoteeki saab lisada fotosid, dokumente ning heli- ja videosalvestusi. Rõhuasetus on fotodel – fotol kujutatu kirjeldamisel ja kujutatu asetamisel kaardile nii, et ajalooline võte on seostatav tänapäevase asukohaga.

Kuidas topoteek Eestisse jõudis?

Topoteek jõudis Eestisse rahvusvahelise projekti Community as Opportunity ehk eestikeeli „Kogukond kui mänguruum“ kaudu. Eestis on projekti partner rahvusrhiiv, projektis osaleb 17 Euroopa arhiivi ja teadusasutust.

Minu palve teile: selleks, et ajaloopärandit avalikkuse ette tuua, on igalühel võimalus kaasa lütia, vaadake kodus üle oma fotokogud, ajaleheljalalõiked ja vanad dokumendid – ehk on midagi huvitavat järeltulevatele põlvedele. Eriti oodatud on fotod vanadest hoonetest (vana kauplus, tellisetehas, Laeva mõisa rehealune, kuis toimusid rahvapeod enne seltimaja ehitamist jne).

Minu kätte toodud materjali saate kohe tagasi.

Jään lootma teie abile!

Virve Tamm

Kokkuvõtte võõrkeelte ainenädalast Laeva koolis

IV veerandi esimesel nädalal toimus Laeva koolis võõrkeelte ainenädal. Siinkohal toome teieni väikse kokkuvõtte sündmustest, mis nimetatud nädala raames toimusid.

Inglise keele tundides tegid õpilased postreid Inglismaa kohta, toimusid võistlused parima kirjutaja ja parimate teadmistega õpilase väljaselgitamiseks. Tunnustati õpilast, kes on inglise keele valdkonnas õppeaasta jooksul näidanud end eeskujuliku ja teadmishimuliku õppijana. Selleks osutus sel aastal Lisete Huum.

Saksa keele tundides tehti maiskonnaloolist viktoriini “Deutschland-Quiz”, milles selgitati väl-

Keeltenädala puhul esinevad Laeva põhikoolis Kallaste kooli õpilased

Foto: Nadežda Nikklus

ja iga klassi parim ning toimus ka omaloominguliste luuletuste konkurs.

Võõrkeelte ainenädala teisel päeval toimusid võõrkeelse muusika järgi

tantsuvahetunnid ning viimasel päeval käis Kallaste kool meile tutvustamas vene keelt ja selle kultuuri tehes ettekande ja andes meeoluluka kontserdi.

Veronika Täpsi
Laeva põhikooli
huvijuht

Laeva kabetajad edukad

26. märtsil toimus Luunja kultuuri- ja vabaajakeskuses neljandat korda “Luunja mõisaia kabeturniir”. Ago Vooremäe juhendamisel võtsid Laeva noored turniirilt kolm hõbedamedalit: vanemas tütarlaste klassis Laura Lee Raudsepp, nooremas tütarlaste klassis Marta Raudsepp ning nooremate poiste klassis Mattias Raudsepp. Laeva noor kabetaja Meriley Raudsepp võistles tänavu esmakordselt naiste arvestuses ning saavutas kolmanda koha.

Meriley Raudsepp kabetamas

Laeva Mälumängud

Tänavu toimusid taas Laeva Mälumängud. Mänge korraldasid Laeva vallavanem Aare Olgo, Laeva rahvaraamatukogu direktor Virve Tamm ja Laeva kultuurimaja juhataja Ilona Piirimägi. Võistkondi oli kuus ja turniiri lõppedes oli võistkondade järjestus järgnev:

I koht Puurmani võistkond: Villu Päärt, Jüri Pere, Üllar Schaffrik. II koht Tiidu võistkond: Kadi Kukk, Ulvi Viilvere, Tiit Sangla ja Katrin Metsamart. III koht Jeti: Elviira Villa, innar Hannus, Juta Mäesepp, Ilme Saks

Auhindadega toetasid turniiri mitmed ettevõtjad: Laeva Meierei AS (Andrus Mölder), Laeva Põld OÜ (Priit Raidvee), Ado Tallid (Triin Vahimets), Nordic Honey (Kadri Mets), OÜ Vilkest (Ivar Ordning), OÜ Puupagana (Hiljar Hannus) ja OÜ Sonictest (Imre Kuus). Turniiri karikad valmistasid Laeva põhikooli õpilased Benno Kannela juhendamisel.

Auhindadeks pakuti võimalust osaleda ratsutamistunnis, 5 rm küttepuid, mett, WIFI-ruuter, multši kotte, Laeva valla põldudel kasvanud viljast valmistatud kaerahelbeid, juustuvalikuid ja torusalle.

Suur tänu kõigile osalejatele ja sponsoritele!

LAEVA VALLAKAJA

Tellijaja: Laeva Vallavalitsus
Tiraaž: 300
Toimetaja: Ilona Piirimägi

Küljendus ja trükk:
OÜ Vali Press
Levi: Omniva

*Õnnitleme kõiki
siinipäevalapsi ja juubilare!*

10.03 MAIE REINHOLD, KÄMARA KÜLAST,
75. AASTA JUUBELISÜNNIPÄEV
20.03 MAHTA NÕULIK, KÄMARA KÜLAST,
85. AASTA JUUBELISÜNNIPÄEV
22.03 HILLE KÄRO, KÄREVERE KÜLAST,
75. AASTA JUUBELISÜNNIPÄEV
23.03 MARIA RAIKÜLA, LAEVA KÜLAST,
91. SÜNNIPÄEV
26.03 HILDEGARD TAMM, LAEVA KÜLAST,
80. AASTA JUUBELISÜNNIPÄEV
27.03 LEIDA REIMUS, KÄREVERE KÜLAST,
90. AASTA JUUBELISÜNNIPÄEV

Aprill

04.04 VIRVE LEBEDEVA, KÄREVERE KÜLAST,
92. SÜNNIPÄEV
07.04 HEINAR KORBITS, LAEVA KÜLAST,
88. SÜNNIPÄEV
08.04 HELVE UIBO, LAEVA KÜLAST,
82. SÜNNIPÄEV
08.04 ELGA-LEONOORE LEPASEPP, LAEVA KÜLAST,
90. AASTA JUUBELISÜNNIPÄEV
13.04 ANTONINA ÕUNAP, SINIKÜLAST,
87. SÜNNIPÄEV
15.04 SILVIA VASSILA, KÄREVERE KÜLAST,
85. AASTA JUUBELISÜNNIPÄEV
25.04 LEILI PETERSON, VÄÄNIKVERE KÜLAST,
84. SÜNNIPÄEV
26.04 NATALJA JÕGI, SINIKÜLAST,
88. SÜNNIPÄEV
26.04 ÜLO ZIRNASK, SINIKÜLAST,
88. SÜNNIPÄEV
29.04 ENDEL SÕSTER, SINIKÜLAST,
75. AASTA JUUBELISÜNNIPÄEV

Tervitame uut ilmakodanikku!

*Leana Vunder
03.02.2017
Tere tulemast!*

Laeva kultuurimaja

Kunstnikud:
Orest Karmašov (eesti)
Stanislav Antipov (udmurt)
Evar Riitsaar (seto)
Svetlana Tanogina (mari)
Elizaveta Kononova (mordva-ersa)
Andrey Aleshkin (mordva-ersa)
Sergey Tanogin (mari)
Järi Tanogin (mari)
Kristiina Saaremäe (komi-eesti)

näituse kuraatorid:
Stanislav Antipov
Natalia Abramimova

**Eesti pühapaigad
soome-ugri kunstnike pilgu läbi**

24.04.-14.05.2017

**Estonian sacred places
in the eyes of the Finno-Ugric artists**

Laeva kultuurimaja Väänikvere tee 6, Laeva küla

Milline on eluolu Laeva valla soodes?

**Bioloogiadoktor Jaak-Albert Metsoja teeb kokkuvõtte Alam-Pedja uurin-
gute seminarist, mis toimus
21.03.2017 Tartu O. Lutsu
nimelises linnaraamatuko-
gus.**

Korraldajad tahtsid näidata, et kaitsealad ei ole vaid täieliku tegevuskeeluga alad, vaid seal keeb tege-
likkuses vilgas elu. Teisalt pakuti kuulajatele võimalust piiluda, mida Alam-Pedja soodes, niitudel ja metsades täpsemalt kaitstakse ja mida põnevad teadlased sealt leidnud on või uurivad.

Kellelegi pole uudiseks, et mõned linnu-uurijad juba kaugelt enne kukke ja koitu tõusma peavad, et soo peal vaatluspaigas koht sisse võtta enne veel kui linnud ärkavad. Võib-olla vähem on teada, et vee-elustiku uurijate üheks igapäevaseks töövahendiks on tavaline hambahari, millega jões olevatelt kividelt ränivetikaproove võtta.

Räägiti Alam-Pedja metsadest, soodest ja jõgedest, seal elavatest loomadest ja lindudest, aga ka palju väiksematest elusolenditest – samblikest ja seentest, kelle hulgas leidub Eesti jaoks esmaleid just Alam-Pedjal (ettekandega esines ka meie valla jahimees Jaak Volmer – toim).

Mõned ettekanded kes-

Viljar lves karjatab puisniitudel ja luhal mägivõid, see aitab säilitada väärtuslikke luhanite

kendusid ka Alam-Pedja luhtadele ehk jõeäärsetele heinamaadele, kus kevadeti esineb paljudele tuttav viies aastaaeg – üleujutus, mil luhad on laiadel aladel üle kallaste tungiva jõeveega üle ujutatud ja Emajõe luht näeb välja nagu järv (suuremal osal Alam-Pedjast laiused kunagi ammu, jääaja järel, Suur-Võrtsjärv).

Alam-Pedja on ühest küljest küll üks väheseid metsiku looduse kantse ja siin leidub paiku, kus loodus ongi jäetud toimetama täiesti omaette, ilma inimese sekkumiseta. Samas on aga just heinamaad need kohad, mis ilma inimese toimetamiseta kasvaksid võssa, minetaksid oma silmailu, mida pakuvad nii vaated avarale

maastikule kui ka kevadeti luhal õitsevad varsakabjad või kollased võhumõõgad.

Ka minu ettekanne rääkis luhtadest, täpsemini luhtade hooldamise – niitmise ja karjatamise – mõjust luhatimede liigirikku-
sele. “Miks seda liigirikust luhtadel üldse vaja säilitada on,” võib mõni küsida, “miks on vaja kulutada aega, energiat ja raha, et hoida alles heinamaid, mida tänapäeval keegi ei vaja?” Tõsi on, et paraku ei vaja loomakasvatavad tänapäeval luhaheina, ja kunagi kõrgelt hinnatud resurss kipub luhaserva kuhjuma. Avatud, hästi hooldatud luhta on aga vaja nii seal toituvatele ja pulmamänge pidavatele lindudele kui ka luhale ku-

dema tulevatele kaladele. Lihtne tõde on see, et kui luht põõsastub ja roostub, kaovad jõest tasapisi ka kalad.

Üks lihtne viis, kuidas hinnata, kas luht on heas seisus või mitte, on vaadelda luhataimestiku liigirikust – enam taimeliike tähendab enam elu- ja toitumispaiku erinevatele putukatele, lindudele, muudele loomadele. Luhtade niitmine suurendab taimede liigirikust, eelkõige kuivematel aladel, väga märjad luhad on visad muutuma. Väga oluline on luhalt hooldustööde käigus niidetud hein eemaldada – kui niidetud või hekseldatud hein jätta luhale, pärsib see väiksekasvuliste taimeliikide idanemis- ja kasvamisvõimalusi ning luht vaesub, jäävad järele vaid üksluised tarnastikud ja an-
gervaksastikud. Kindlasti on oluline edaspidi uurida ka seda, kas karjatamine ja niitmine mõjuvad luhtadele erinevalt. Ka selleks on nüüd Alam-Pedjal võimalused loodud, sest mitmes piirkonnas on üle pika aja taas alustatud karjatamisega.

Kokkuvõttes võib öelda, et inimene pole Alam-Pedjal kindlasti mitte võõrliik – on kohti, kus inimene peaks viibima võimalikult vähe, aga on ka kohti, mis ilma inimeseta mitte kuidagi hakkama ei saa.

Hajaasustuse programm 2017

7. aprillist 2017 algas taas hajaasustuse programmi taotluste vastuvõtt. Taotlus koos kohustuslike lisadokumentidega tuleb esitada paberil või digitaalselt allkirjastatult vallavalitsusse hiljemalt 7. juunil 2017.

Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele heade elutingimuste tagamine ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele neis piirkondades. Eesmärgi saavutamiseks toetatakse programmi majapidamisteveesüsteemide, kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi. Toetust saavad taotleda füüsilised isikud, kes vastavad järgmistele nõuetele:

1. taotleja elab alaliselt selles majapidamises, millele ta toetust taotleb;
2. taotleja elukoht on ka rahvasiikuregistri andmete kohaselt selles majapidamises, millele ta toetust taotleb (vähemalt alates 1. jaanuarist 2017);
3. taotlejal ei tohi taotluse esitamise hetkel olla riiklike maksude osas maksuvõlga, välja arvatud juhul, kui see on ajatatud.

Projektil võib olla kaastaoletaja (d). Projekti maksimaalne toetus ühe majapidamise kohta on 6500 eurot. Taotleja ja kaastaoletaja oma- ja kaasfinantseering peab kokku moodustama vähemalt 33,33% projekti abikõlblikest kuludest. Enne taotluse esitamist tuleb tutvuda programmi dokumendiga, mis on leitav nii Laeva valla kodulehelt (<http://laevavv.kovtp.ee/354>) kui ka EAS-i kodulehelt (<http://www.eas.ee/teenus/hajaasustuse-programm#articleblock-Taotlejale>). Samast on leitavad ka taotlusvormid ning teised programmi tegevusega seotud dokumendid.

Abi taotluse täitmisel ning küsimuste korral:
Kadi Kukk, arengu- ja keskkonnanõunik Tel 730 1797
e-post: maa@laeva.ee

Kevadine suurjäätmete äravedu ja ohtlike jäätmete kogumisring

Traditsiooniliselt toimub “Teeme ära!” talgupäev maikuu esimesel laupäeval, tänavu 06.05.2017. Sellel aastal on Laeva vallas nii ohtlike jäätmete kui ka suurjäätmete äravedu kavandatud talgutega samaaegselt – nii on kõigil võimalik teha oma koduümbrus korda ning vabaneda koheselt ka tekkivatest jäätmetest.

Suurjäätmete äravedu toimub 05.-07.05.2017 ning 06.05.2017 toimub ohtlike jäätmete kogumisringi.

Suurjäätmed

Suurjäätmete konteinerid asuvad 5.–7. maini järgmistes kohtades:

- Siniküla (Siniküla tee ääres pakendikonteineri juures parkimisplatsil)
- Laeva (Ankrü tee ääres prügikonteinerite platsil)
- Kärevere (Pihlaka tee 2 parklas)

Vallaelanikud, kellel on aasta jooksul kogunenud kodumajapidamisesse kasutuskõlbmatuid suuremõtmelisi esemeid (diivanid, lauad, toolid, kapid, puidust ukseid, kardinapuud, vaibad, madratsid, kraanikausid, vannid, WC-potid jms), saavad need eelpool nimetatud nädalavahetusel suurjäätmete konteinerisse panna.

Meeles tuleb pidada, et suurjäätmete konteinerisse EI TOHI panna vanu rehve, elektroonikat ega ohtlikke jäätmeid!

Ohtlikud jäätmed

Vallaelanikud, kellel on kogunenud kodumajapidamisesse ohtlikke jäätmeid, saavad need ära anda kogumisringi käigus ettenähtud kellaegadel:

- Siniküla (Siniküla tee ääres pakendikonteineri juures parkimisplatsil) kell 10.00–10.30
- Laeva (Ankrü tee ääres prügikonteinerite platsil) kell 10.40–11.10
- Kärevere (Pihlaka tee 2 parklas) kell 11.20–11.50.

Vastu võetakse järgmisi ohtlikke jäätmeid: akud, patareid, ravimid, olmekeemiajätmed, taimemürgid, värvijätmed, vanaõli, õlifiltrid, elavhõbedalambid, lahustid.

Lisainfo: Tiit Sangla, majandusspetsialist. Tel 505 7340.

Meie hulgast on lahkunud

17.02.2017

PILLE SAVOLAINEN

Puhaku ta rahus.

